

alapon végeztesse legalább is minden oly területnek felmérését, mely az 1000 holdat meghaladja.

Eltételezve a jelenlegi előhaladott műszaki követelményektől, maga a terület biztos meghatározása az adás-vételnél ezt megköveteli; mert hiszen csekély hiba az, ha 1000 öltre 5 öl esik és az mégis már 100 holdnál 1 hold hibát ad, pedig hogy buszolás távmérő felvétele háromszögelési alap nélkül 100-ra 0.5 öl hibahatárral záruljon, az valóban tulságos kivánság.

Nem tudom mennyiben sikerült azt az állítást bebizonyítani, hogy a buszolás távmérő jól alkalmazott és szigoruan ellenőrizett felmérése gazdasági térkép előállítására elfogadható; azonban meggyőződésemet határozottan azt mondja, hogy igenis az.

És mivel a beszterczei erdőigazgatóság által felmért erdők és havasok területének felvételénél fenti elvek lehetőleg érvényesítve lettek, tehát egész bizalommal elfogadható annak felmérése is és bizvást állithatom, hogy az bármely gazdasági célnak megfelelő térképet nyújt.

A felmért területnek felülvizsgálata csak kívánatosnak mondható, mert ez mindenestre fokozza belső értékét, sőt feltárja az esetleges hibákat, melyek azonban nem a műszer hibáiból, hanem egyedül a kezelés és ellenőrzés hiányosságából eredhettek.

Lapszemle.

Az erdei mellékhaszonvételekről. A „Bull. de la soc. centr. for. de Belg.“ mult évi füzetében megjelent közlemények tartalmát, már a korábbi füzetekben kezdtem kivonatossan ismertetni. A következőkben még néhány erdei mellékterményről kívánok ugyanazon forrás után megemlékezni.

A mézről a jelzett lapban a következőket olvashatjuk. Sok fának és cserjének virága képezi kedvencz táplálékát a méheknek. A méhek a virágból háromféle anyagot gyűjtenek: 1. A nektárt, mely a méznek a főalkatrésze, ragacsos, illatos és édes cseppfolyós anyagot alkot. 2. A himport, a parodák termékenyítő porát, mely a méhtápláléknak légenytartalmu részét képezi. 3. A viaszkot, melyet a méhek különösen a nyár-, nyír- és szilfák rügyeiből gyűjtenek. Ez az utóbbi tulajdonképen nem is tápláléka a méheknek, hanem a méhklásoknak, a lépnek készítéséhez szükséges. A nektár és a himpor a méhek által feldolgozva adják a mézet. Az első szép napokon a méhek a kaptárban zugni kezdenek és felelevenednek; látszik, hogy már készülődnek helyrepótolni azt, mit télen át elfogyasztottak. Virágot bőven találnak az erdőben; februáriusban, márcziusban a mogyoróbokornak már megvannak a barkái, a somfának az apró, sárga virágai, ép úgy az örökzöldnek szép kékszinű, a füzeknek selyemfényű, a tüdőfűnek ibolyaszinű virágai. Májusban, júniusban virágzanak a galagonya, a vadcseresnye, az ákác, a veresgyűrű, a loncz, a berkenyék; azonkívül a méhek a szederbokrokon, tölgy és más fák levelein mutatkozó czukros váladékok, nemkülönben a kóris és veresfenyőkön található mannanemű anyagot is felkeresik. Egy egyszerű kaptárban levő méhcsalád megfelelő időben a kecskefűz virágaiból naponta 500—600 gramm anyagot tud gyűjteni.

A mohok szintén odasorolhatók az erdei melléktermékek közé. Ezek igen sok változatossággal fedik az erdők talaját. Használatuk szintén sokféle. Így felhasználják a mohákat töméseknél csepű helyett. Szalmazsákokat, párnákat is tömnek mohával. A *Polytrichum commune* nevű szép vékony mohát, mely erdeink nedves részein rendkívül gyakori és nagy területeket elborít, kékés ecsetek készítésére használják. Alomnak is lehet a mohát használni, csak az a baj, hogy lassan korhad és a belőle keletkező trágya gyenge. Másfelől azonban éppen azért, mivel nehezen korhad és rendkívüli nagy vízfelszívó s visszatartó képessége van, némely különleges czélokra nagyon megfelel. Egyszerűbb csatornák készítésénél, nemkülönben kisebbszerű hidaknál, hidlábak és támfalak létesítésénél vakolat helyett és illetve a hézagok, lyukak betömésére alkalmazzák.

A csemetekertekben is gyakran nagy hasznát vehetjük a mohának, mert megvédehetjük vele a fiatal csemetéket; használhatjuk a csemeték csomagolásánál s a kertész e mellett felhasználhatja kertjében díszítésül stb.

A mohának különben magában a természet háztartásában is rendkívül jelentékeny a szerepe.

Spórái jóformán minden talajon megfogamzanak, s bár a nedves talajt inkább szeretik, akárhányszor láthatunk száraz sziklákat vastag mohatarakóval fedve. Ha egyszer valahol a moha megtelepedett, él folytonosan s elhaló részeiből lassu korhadás által televénytalajt képezvén. A moha tehát a moszatokkal együtt elsőrendü szerepet játszik a talaj termőrétegének alakulásánál.

Nagy része van a mohának a tőzegképzésben; bár itt az első hely a Sphagnumot illeti meg, nem lehet tekinteten kívül hagyni a mocsáros helyeken tenyésző mohákat általában. M. E. Mussat gazdasági iskolai tanár, igen egyszerű kísérlet által bizonyítja be, hogy mily könnyen veszi fel a moha a nedvességet és mily könnyen párologtatja azt el. Szedjünk ki nedves időben meghatározott sulyu mohamennyiséget olyan mohafajokból, melyek erdeinkben leginkább előfordulnak; a mohát 24 órán át szárítva, azt találjuk, hogy egy kiló friss moha 600 grammnál többet veszít sulyából és néhány nap mulva az eredetileg egy kiló mohának a sulya kisebb lesz 200 grammnál. Ha most megöntözzük a mohát, annak eredeti sulya néhány óra mulva helyreáll, sőt azt néha felül is haladja.

Kísérletek igazolják továbbá, hogy egy mohával fedett négyzetméternyi erdőterületen hat kiló moha van. Néhány napi meleg és szárazság után a hat kiló mohából tizenkétszáz gramm sulyu moha lesz, s így közel öt kiló vizet párologtatott el a levegőbe, természetesen a legelső nedves időjáráskor a moha ismét felveszi az elbocsájtott vízmennyiséget; így egy hektárnyi erdőterületet elborító mohatarakó, ha megelőző néhány napi szárazság után nagy esőzés következik, nem kevesebb, mint ötven köbméter vizet vesz fel. Ha most tekintetbe vesszük, hogy különösen fenyőerdeink talajának nagy része mohával van borítva, hogy ezek az erdők lejtős hegyoldalakon terülnek el, ugy nem tagadhatjuk el a mohatarakónak, kivált hegyes, dombos vidékeken való rengeteg

nagy jelentőségét. Mennyi árviztől ment meg bennünket a mohatakaró, hányszor akadályozza meg a vizmosások képződését.

A mi a mohának fontosságát az erdőtenyésztés körében illeti, a mohák előmozdítják az erdőtenyésztést, a mennyiben fentartják a talajban a nedvességet és hozzájárulnak a televény képzéséhez, szabályozzák továbbá az erdei levegőnek páratartalmát és azt a vízmennyiséget, melyet esőzések alkalmával felvettek, apránként visszabocsájtják a levegőbe.

Minden további magyarázat nélkül beláthatjuk tehát, hogy a mohatakaró fentartásának szükségessége közvetlen összefüggésben van az erdőfelújítás nagy kérdésével.

A fának szénítése alkalmával származó anyagok. Ha a fának csekély az értéke, akkor rendszerint a szénítést szokás alkalmazni. A fából származó szénmennyiség függ a fanemtől és a szénítés módjától, hogy bagsában, vagy máglyában történik-e a szénítés. Suly szerént a szén a fának legfeljebb 25%-át képezi, melyből 84% széneny és 16% hamu.

A fagyalfát és kecskerágót vascsövekben szénítvén, rajzszenet kapunk. A nyárfaszenet nagy finomságánál fogva arra használják, hogy ércöntödékben az öntvénymintákat annak porával hintik be. Amerika némely részében, a hol kevés a kőszén; erdő pedig sok van, fából készítenek világítógázt is. Az 1870. évben Wilmington, Mâcon, Colombia és Montgomery városokban fagázzal világítottak. Ha zárt kemenczében történik a szénítés, a szénen kívül még más melléktermékeket is nyerhetünk. Ilyen a kátrány, melynek alkalmazása eléggé ismeretes, s melynek lepárolása után olajat nyernek, mely Svédországban jelentékeny kereskedelmi cikket képez s melyet ott lámpaolaj gyanánt is használnak. A kátrányból vonják ki a kreozotot is, mely fertőtlenítő tulajdonságairól ismeretes. A cseppfolyós részek magukban foglalják az eczetsavat és a metilint, melyek különböző eljárások által különíthetők el egymástól. Az eczetsav vízzel higitva adja a faeczetet. A beauvoisini hólyaghuzó tapasz nem egyéb, mint eczetsavba áztatott itatóspapíros. Az eczetsót gyógyszerül használják ajulálásoknál, gyengeségeknél és migrénnél.

Lepárlás által lehet még a cseppfolyós alkatrészekből a metilalkoholt stb. is előállítani.

A *fűrészpor* a fűrészgyárakban gyakran nagy mennyiségben összehalmozódik és ott olcsó áron kapható. Igen jó trágyaszert képez.

100 kiló nyár	fűrészpor elnyel	322 kiló	víz
100 „ éger	„	293	„
100 „ tölgy	„	279	„
100 „ kőris	„	267	„
100 „ szilfa	„	255	„
100 „ jegenyefenyő	„	246	„
100 „ nyírfa	„	244	„

A fűrészpor vízelnyelő képessége változik tehát a fánemek szerint, néha nagyobb a szalma vízfelvevő képességénél is, de azt mindig megközelíti. A tölgy- és bükk-fűrészpor finom és sokkal nehezebben korhad, mint a nyír-, nyár- vagy fűzfűrészpor. Használják bortisztításra is, vagy az eczetgyártásnál olyképen, hogy az alkoholt fűrészpor segélyével eczetsavvá változtatják. A briquettet is fűrészpor segítségével készítik úgy, hogy a fűrészport és kőszén- vagy faszénport összekeverik és ezt a keveréket kátránnyal összetömörítik. A briquette-gyártás, mely mai napság már nagy lendületet vett, különösen ott alkalmazható, hol olcsó áron lehet kőszénporhoz és kőszénhulladékhoz jutni. (Közli: *Pécs D.*)

Vadászati tárcza.

Remek agancsozatu vad tenyésztése.

Irta: *Illés Nándor.*

Aligha tulságosan kockáztatott az állítás, hogy a vadászra nézve a vörös vadnál legnagyobb értékkel az agancs bir.

Állandó trofea, mely évszázadok mulva is tanúságot tesz a vadász szerencséjéről, ügyességéről.

Értéke gyakorta többszörösen meghaladja a húsét.

Melyik vadász mond le az agancsról, ha nem kénytelen vele!

Mennél kiválóbb az agancs, annál nagyobb az értéke. Nem-